

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Kotzig Károly

Cím:

*Ezelőtt száz esztendővel...
Séta a németvölgyi temetőben*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bzp.
(Hely)

1943. X. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

614.61

Hely

Idő

"1943"

Személy

Helysz

Alp **Ezelőtt száz esztendővel...**

Séta a németvölgyi temetőben

A németvölgyi temető százéves sírjai között járunk.

Budapestnek ez az egykori temetkezőhelye ma már szép virágos kert. A gyönyörűen nyírt, naponta megöntözött üde zöld pázsitról sápadtszínű rózsák ágai kúsznak és csavarodnak a karesű ciprusok törzsei körül, azoktól mintegy védelmet esedezve. Fent az árnyas gesztenyefák lombjai között vadgalambok turbékolnak, lent a fűvön sárgacsőrű fekete rigók.

Azok emlékéét őrzi ez a temető, akik egykoron egy más világot jelentettek. Messziről jöttek ide, a sors különös rendeltetéséből bizonyára távedésből, mert nekik nem itt, hanem valahol egészen másutt kellett volna élniök és meghalniok. Az egyik jött Lengyelhonból, a másik Csehországából, a harmadik Tirolból, Krajnából, vagy Karintia erdős-bérces hegyei közül... tisztelükre legyen mondva, nem a saját jószántukból. Katonák voltak ők mind, az osztrák császár katonái. „Laut allergnädigste Befehl Seiner Kaiserlichen und apostolischen Majestät“... („Öfelsége, a császár parancsára!“) mert annakidején ezek az urak egy félvilágot ki nem ejtették volna ezt a mondatot a szájukon magyar nyelven. Buda egykori „k.k.“ erődparancsnokai nyugosznak itt elhalálozásuk sorrendjében egymás mellett szép sorjában, mert az a bizonyos kis „u“ betű akkortájt még nem szerepelt a két „k“ betű között. Ez csak később, a hatvanhetes ki-

egyezés után, mint a magyarság nagy vívmánya jelentkezik első ízben. A „Gesamtmönarchie“ eszméje állította fölénk őket, a független, önálló politikai létre törekvő magyarság megfékezésére. Sírjaikat azóta is lelkiismeretesen gondozta és karbantartotta, emlékeik tisztelgetére pedig továbbra is hűségesen megőrizte az ellenfélben is hőst látó lovagias magyar nemzet kegyelele. A föléljük boruló sötét ciprusok lombjairól a feledés mindent megértő és megbocsátó éje hajlik azoknak a hantjaira, akik az önálló politikai magyar létet minden időkre elnyomni igyekeztek. Katonák voltak, akiket ezzel a parancsai küldtek ide. Haza... szabadság... nemzet... és más ehhez hasonló széphangzású szavak mögött rejlt fogalmak értékeit nem ismerték. Számukra csak egy dolog szent: *Öfelsége akarata!* Ezért éltek, ezért haltak, ezért vannak hamvaik magyar földön eltemetve.

Száz esztendővel ezelőtt Buda még német város. A katonai hatalmat a „K. K. Festungskommando von Ofen“... a polgári hatalmat pedig a „Cs. kir. helytartó tanács“ képviselte. A magyar nemzet történelme részletesen beszámol nekünk arról, ami ebben az időben az eszmei, szellemi, politikai és az emberek lelki életét jelentette. Itt, e százéves szent sírok között egy elmúlt korszak porrá lett valóságát láthatjuk magunk előtt.

A bejárati kapu mellett, mindjárt az első parcellában Buda egykori erődparancsnokainak sírhantjai:

Ritter Josef von Baeder kk. Feldmarschalllieutenant, Buda erődparancsnoka 1810-ig!

Mellette sorban:

Báró Külmer Ferdinand cs. kir. kamarás, altábornagy,

Anton Gempbrly cs. kir. altábornagy,

Báró Dietrich v. b. t. t., cs. kir. tábornoszernagy,

Becker, Hajek, Bolberitz, Stransky tábornokok után:

Augustin Freiherr von Sturtnik cs. kir. altábornagy, a Mária Terézia rend lovagja 1841-ig, majd

Arthur Hentzi Henrik és felesége, akinek neve még élénken él az emlékezetünkben.

Hentzi tábornok sírkövére bizonyos tüntetések elkerülése érdekében a temető gondnoksága még a monarchia idejében reávésette, hogy a tábornok és Buda várának többi császári védője a régi vizivárosi katonai temető ismeretlen helyén nyugszik.

Hentzi tábornok sírja mögött Allnoch Alois ezredes, Corini Camillo hadmérnök kapitány és Buda császári védőinek 420 elesett hőse nyugszik.

A szomszédos parcellában Buda magyar származású parancsnokainak hamvai vannak eltemetve:

Kisfaludi Kisfaludy János k. k. generális (1862),

Balajthy Pál cs. kir. tábornok (1867),

a két gróf Pongrátz tábornok,

Hanusfalvi Petrich András altábornagy, akinek neve alatt még az alábbi sorokat olvashatjuk: „Haddan dicsőn, békében jámborul, és, tudomány, műveltség, művészet díszével!“

A két parcella közötti díszhelyen a híres báró Alvinczi generális sírmeleke.

A harmadik parcellában a cs. kir. helytartótanács urainak sírhantjai. Itt két érdekesebb sírfeliratot jegyeztem fel. Az egyik:

Méls. Stipsicz Ferenc sz. István apostoli király rendje kiss keresztves vitézze, udv. tan. levéltári igazgató kimult Budán 1834 jan. 3.

A másik pedig:

Zadjeli Slachta Ferenc udv. tan. 1777 szentgyörgy havában jött ez árnyékvilágra, sokaktól félreismerve, de tisztelve a szépért, jóért lángolóktól 1837 pünkösöd havában fejezte be tövises pályafutását.

A negyedik parcellában most már Buda várának császári seregét ostromló honvédek 1848—49-ben elesett hősi halottjainak sírhantjai vannak. A legtöbb sírmeleken lengyel és más idegen hangzású nevek. Ebben a parcellában van eltemetve többek között Krivácsy József 1848—49-i honvéd, majd később olasz ezredes is.

A négy parcella által képezett köríven belül, a középben öt méter magas fehér márványoszlopot emelt a szabadságharcban elesett honvédek emlékére a nemzet kegyelele.

„Budavár bevételénél 1848—49-ben elesett honvédek emléke éljen örök-ké! A honért és a függetlenségünkért véreztek el!“

Kotzig Károly.